

de raad van de gemeente Westerkwartier
per mail via griffie@westerkwartier.nl

[Contactpersoon](#)
Renate Veenstra

[Kenmerk](#)
196982527

[Leek](#)
9 maart 2022

[Onderwerp](#)

Voortgangsrapportage Preventieprogramma februari 2022

Geachte leden van de raad,

In deze brief treft u de laatste voortgangsrapportage over het Preventieprogramma Sociaal Domein in deze collegeperiode aan. Het Preventieprogramma loopt nog tot 1 juli 2022 door. Hoewel het programma ten einde loopt menen wij dat de beweging die in gang is gezet continuering behoeft. Na afloop van het Preventieprogramma zullen wij een eindrapportage verzorgen, waarin wij opnemen hoe we het vervolg voor ons zien.

Wij laten het graag aan uw raad om te bepalen hoe en wanneer u een vervolg wilt geven aan deze brief. Graag bieden wij u aan om deze brief nader toe te lichten.

Aanleiding

Begin 2020 zijn we binnen de gemeente Westerkwartier gestart met het Preventieprogramma Sociaal Domein. Met het Preventieprogramma willen we bereiken dat er minder gebruik gemaakt wordt van zware en relatief dure maatwerkvoorzieningen en meer gebruik gemaakt wordt van de eigen kracht, het sociale netwerk en/of laagdrempelige lichte of algemene voorzieningen. Inwoners met een ondersteuningsvraag ontvangen daarbij hulp die zo licht en kort als mogelijk integraal wordt ingezet dichtbij de eigen leefwereld. Tevens willen we hiermee de kosten verlagen/beheersen.

Het behalen van de doelstellingen streven we na via drie sporen:

1. Innovatie van vormen van ondersteuning (versterking van bestaande algemene voorzieningen, meer algemene en lichte voorzieningen en alternatieven voor maatwerkvoorzieningen ontwikkelen in het voorliggende veld);

2. Innovatie van de inkoop (anders inkopen en voorwaarden stellen aan inkoop Jeugd, WMO, Schuldhelpverlening en Beschermd Wonen)
3. Innovatie van de samenwerking (met ketenpartners anders gaan kijken naar vraagstukken van inwoners en kijken naar mogelijkheden van inwoners, in plaats van problematiseren of medicaliseren. De mate van invloed van de gemeente ten opzichte van de ketenpartners verschilt van regie (contract) tot geen regie (samenwerking)).

Daarnaast hangen het Preventieprogramma en de projecten die lopen in de interne bedrijfsvoering nauw met elkaar samen. De ontwikkelingen moeten op elkaar aansluiten om het beoogde effect te realiseren.

We stellen bij onze maatregelen de inwoner centraal en beogen een kwalitatief goede ondersteuning, die zo licht mogelijk, dichtbij en laagdrempelig is. Met het programma zijn we goed op weg en benutten we de mogelijkheden om te ontwikkelen en te verbeteren. Overigens zullen we na afronding van het Preventieprogramma, dat bedoeld is om een aanjagende rol op de transformatie/preventiebeweging te vervullen, diverse activiteiten voortzetten. Denk daarbij bijvoorbeeld aan het doorontwikkelen van algemene voorzieningen (zie kader), die bijdragen aan het doel om ondersteuning licht, laagdrempelig en dichtbij (de leefwereld van) de inwoner vorm te geven.

Stand van zaken Preventieprogramma

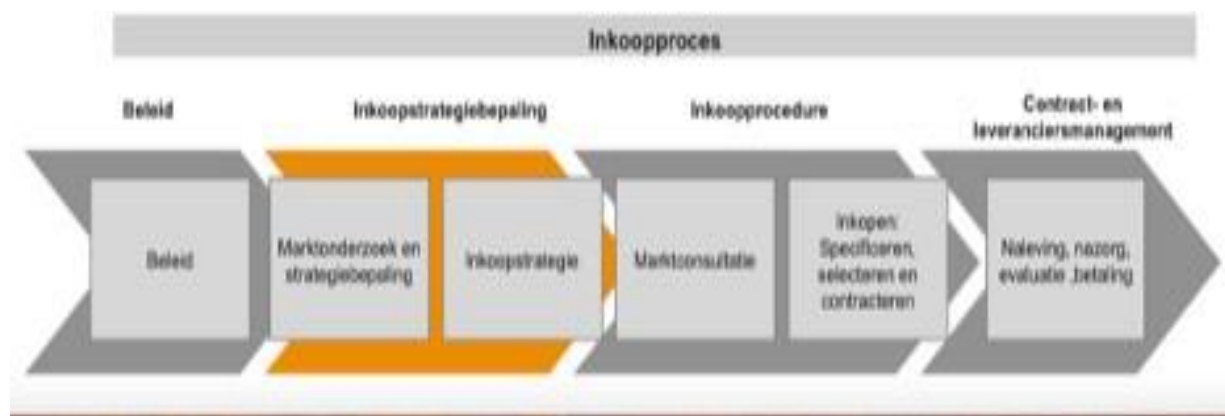
In deze paragraaf nemen we u mee in de stand van zaken over de voortgang van het Preventieprogramma: waar staan we en wat hebben we tot nu toe gedaan. Dit doen we aan de hand van vier verschillende thema's, namelijk jeugd, Wmo, schuldhelpverlening en beschermd wonen. Voor elk van deze thema's vindt inkoop (spoor 1) plaats of heeft dat inmiddels plaatsgevonden. Tevens zijn aan elk van deze thema's diverse pilots gekoppeld, waarbij de insteek is om te komen tot lichtere vormen van ondersteuning (spoor 2). Dit kan zijn in de vorm van een algemene voorziening, waar onze inwoner terecht kan zonder dat hij hiervoor een indicatie of verwijzing nodig heeft. Of het kan gaan om lichtere en/of collectieve voorzieningen, waarbij wel sprake is van een indicatie. Hiermee hopen we de inzet van zware, individuele maatwerkvoorzieningen te voorkomen. Spoor 3 richt zich op de samenwerking met andere partijen, vanuit de ingezette transformatiegedachte. Dit raakt ook de interne wijze van denken en doen. Sporen 1 en 2 leveren harde resultaten in de vorm van ingekochte producten, contracten, voorzieningen, terwijl spoor 3 gericht is op het adequaat en vanuit de juiste basishouding inzetten hiervan. Het gaat hierbij om zachte factoren als gedrag en cultuur. Veranderingen hierin vragen veel meer tijd. De basishouding betreft: denken in mogelijkheden, vanuit Positieve Gezond vertrekken vanuit wat de inwoner zelf kan, met gebruikmaking van zijn of haar netwerk. Als dat niet of onvoldoende oplossing brengt, dan zetten we algemene voorzieningen in. Als vervolgens toch nog professionele ondersteuning noodzakelijk is, dan doen we dat in de lichtst mogelijke vorm, passend bij de ondersteuningsbehoefte van onze inwoner.

Dit kan in voorkomende situaties nog steeds betekenen dat we een zware maatwerkvoorziening moeten inzetten.

Hoewel de sporen elkaar raken en versterken -alles wat we in de sporen 1 en 2 doen heeft ook impact op spoor 3 en vice versa-, is er ten behoeve van de leesbaarheid voor gekozen om spoor 1 en 2 gezamenlijk te benaderen, en van spoor 3 separaat verslag te doen. We starten eerst met een algemene blik op de inkoop sociaal domein, waarna we vervolgens per thema (Jeugd, Wmo, schuldhulpverlening en beschermd wonen) verdiepen.

Inkoop sociaal domein

In 2021 zijn we gestart met het opstellen van de inkoopstrategie. Deze is op 6 juli 2021 vastgesteld door het college en vervolgens in een raadsinformatiebijeenkomst op 8 september 2021 met uw raad besproken.

Op basis van de inkoopstrategie en de daarin geformuleerde waarden en uitgangspunten, hebben we bepaald hoe we inkoopprocedures wilden inrichten.

Uiteindelijk hebben we gekozen voor 2 inkoopprocedures:

1. Samenhangend aanbod voor ouderen van 75 jaar en ouder, inclusief Hulp bij het Huishouden (HH) voor 18 tot en met 74 jaar.

Samenhangend aanbod ouderen 75 jaar en ouder gaat over: hulp bij het huishouden (HH), dagbesteding, kortdurend verblijf (respijtzorg), individuele begeleiding, vervoer (in samenhang met dagbesteding etc.). Insteek voor de keuze van deze doelgroep was afbakening van het begrip niet-op-herstel-gericht, zoals benoemd in de inkoopstrategie. Vanwege de overweging beperking reisbewegingen (duurzaamheid), alsmede het signaal van de aanbieders dat de arbeidsmarkt krap is (ook voor HH) is er gekozen voor één inkoopopdracht voor het ouderenaanbod, inclusief de HH voor de gehele doelgroep (dus eveneens 18 tot en met 74 jaar). We hebben hier de insteek gekozen voor gebiedsgerichte en taakgerichte (lumpsum) inkoop, waarbij we willen werken met minimaal twee hoofdaanbieders voor het gehele gebied. Daarbij krijgt de aanbieder veel autonomie om invulling te geven aan de daadwerkelijk benodigde ondersteuning, waarbij de aanbieder samen met de inwoner kijkt naar de mogelijkheden van de

eigen kracht en het netwerk van de inwoner om de ondersteuningsbehoefte te vervullen. Dit wordt aangevuld met de mogelijkheden vanuit inzet van algemene/voorliggende voorzieningen. Tenslotte zal, indien nodig, aanvullend (een) maatwerkvoorziening(en) worden ingezet. De gemeente geeft hiervoor de beschikking af, waarin een bandbreedte voor de inzet van maatwerkvoorzieningen is opgenomen. Binnen die bandbreedte kan de aanbieder in afstemming met de inwoner op- en afschalen, zonder dat bij elke wijziging opnieuw een herindicatie nodig is. Voorzien wordt in voldoende rechtsmiddelen voor de inwoner, om indien nodig, zijn recht te halen (borgen rechtsbescherming inwoner).

In januari en februari 2022 hebben diverse dialogen plaatsgevonden met de beoogde hoofdaanbieders, die na de eerste selectie als besten uit de bus kwamen. In februari zijn de inschrijvingen beoordeeld en is een voorlopige gunning tot stand gekomen. De verplichte standstillperiode loopt tot en met 17 maart 2022. Dan vindt definitieve gunning plaats en starten we met de implementatie (onder mee communicatie inwoners en warme overdracht), zodat de daadwerkelijke uitvoering van het contract per 1 juli 2022 kan starten.

De hoofdaanbieders zijn partijen met wie we in het Westerkwartier al ruime ervaring hebben opgedaan. Beide hoofdaanbieders zetten de expertise en het aanbod van diverse lokale aanbieders, door middel van onderaannemerschap in. In de overeenkomst zijn de nodige bepalingen opgenomen onder meer over reële tarieven (die tevens gelden tussen hoofdaannemer/onderaannemers), kwaliteitseisen, transformatiebeweging/samenwerking met voorliggend veld. Middels contractmanagement, waarin onder meer is voorzien in steekproefsgewijze dossier/kwaliteitscontrole en clientervaringsonderzoeken, houden we als gemeente de regie op de kwaliteit en continuïteit van zorg. In de overeenkomst is tevens voorzien in een risicoventiel, om (te) hoge winst te voorkomen, maar tevens te kunnen schakelen als bijvoorbeeld sprake is van een (veel) hogere instroom in de WMO (unieke clientenaantallen) dan waarvan bij aanvang (cijfers per 1 januari 2022) is uitgegaan.

2. Open House WMO (18 tot en met 74 jaar, exclusief HH) en Jeugd (vier lichte jeugdhulpproducten).

Deze Open House is eind januari 2022 gepubliceerd en aanbieders kunnen zich melden als belangstellende. In maart 2022 vinden dialoogtafels met aanbieders plaats, over verschillende onderwerpen. Dit om met elkaar de opdracht en de contractbepalingen goed door te spreken. Contractering volgt per april, zodat per 1 juli 2022 met de uitvoering gestart kan worden en er tijd is voor goede implementatie (onder meer communicatie/warme overdracht inwoners).

Bij deze contracten hebben we eveneens aandacht voor (te) hoge winsten. Bij deze wijze van inkoop blijft de regie in individuele cases nadrukkelijk bij de gemeente (consulent) liggen. In feite blijft de werkwijze gelden zoals we die tot nu toe kennen. Verschil zit hem in het feit dat consulenten inmiddels getraind zijn en worden in het werken met Positieve Gezondheid en de

werkwijze AIN (Alles in eeN; 1 gezin, 1 plan, 1 regisseur), zodat zij nog beter in staat zijn om getransformeerd/preventief te werken.

In samenhang met de Open House kijken we ook naar reservering van een deel van het budget om te komen tot een Preventiefonds. Samen met aanbieders streven we naar het verder uitbreiden van innovaties, gericht op effectieve algemene en collectieve voorzieningen. Deze ontwikkelingen en beweging willen we voortzetten, ook na afronding van het Preventieprogramma. Aanbieders in beide procedures zijn bekend met de beweging die de gemeente nastreeft en zijn uitdrukkelijk gevraagd hierin bij te dragen.

Jeugd

De huidige contracten voor jeugdhulp, ingekocht via de RIGG, lopen af op 1 juli 2022. Daarom is inkoop aan de orde voor de periode daarna.

De jeugdhulp hebben we nu regionaal ingekocht via de inkoopmethode open house. Gemeenten hebben aangegeven meer grip te willen ervaren op inhoud en financiën van de jeugdzorg. Zij wilden ook meer inzicht krijgen in de geboden kwaliteit van de jeugdzorg. Gemeenten hebben ook de wens uitgesproken een deel van de ondersteuning lokaal en meer voorliggend te willen organiseren. Als gemeente Westerkwartier hebben we ervoor gekozen de focus eerst lokaal te leggen. Dit doen we door voor vier producten jeugdhulp de inkoop vanaf 1 juli 2022 zelf te organiseren. Hierbij is gekozen voor de producten begeleiding die goed inpasbaar zijn in de lokale inkoop en vergelijkbaar zijn met de begeleidingsproducten die ook voor de Wmo worden ingekocht.

Deze vier producten, de cliënten en de aanbieders nemen we integraal mee in dit inkoopproces (Open House), zoals hierboven beschreven. Hierbij houden we nadrukkelijk oog voor de behoeften van jeugdigen en ouders en streven naar een continuïteit van zorg (zo weinig mogelijk wisselingen van hulpverlener per cliënt). Met betrekking tot de innovatie van de inkoop zijn de volgende punten aan de orde (geaccordeerd door het college):

- Om een zorgvuldig proces van inkoop hebben we de lopende contracten verlengd tot 1-7-2022;
- Lichte en veelvuldig voorkomende jeugdhulp kopen we per 1-7-2022 zelfstandig in, zodat we een integraal traject kunnen lopen met de inkoop Wmo en de decentralisatie van Beschermd wonen die vanaf 2023 ingaat. Het gaat om de producten die vallen onder 'Individuele begeleiding Basis', 'Gezinsbegeleiding laag frequent', 'Gezinsbegeleiding basis' en 'Groepsbegeleiding basis'.
- Op de onderdelen inkoop van middelzware en specialistische jeugdhulp en de monitoring en contractbeheer zetten we in en blijven we inzetten op samenwerking met de andere Groninger gemeenten en gezamenlijke inkoop via de RIGG.

- Binnen de Transformatieagenda jeugd willen we blijven samenwerken met de andere Groninger gemeenten;
- In samenwerking met de andere Groninger gemeenten willen we administratieve lastenverzwaring tegengaan en waar mogelijk komen tot administratieve lastenverlichting.

Er zijn inmiddels diverse algemene en lichte diensten/voorzieningen ontwikkeld als lokaal alternatief voor de hierboven genoemde (lichte) maatwerkvoorzieningen jeugd. Dit zijn:

- Pilot Gezinsverzorgende

In de pilot Gezinsverzorgende trekken we vanuit de transformatieagenda Jeugd samen op met Midden-Groningen. We werken samen met Cosis, die een combinatie van opvoedkundige taken en huishoudelijke hulp levert. De consultants Jeugd/WMO bepalen in welke gezinnen de gezinsverzorgende kan worden ingezet en voor hoeveel uren per week. Zij onderhouden hierover goed contact met de gezinsverzorgende. De pilot is in april 2021 van start gegaan. We evalueren halfjaarlijks hoe de gezinsverzorgende wordt ingezet (als aanvullende ondersteuning op specialistische jeugdhulp/maatwerkvoorzieningen of als vervanging daarvan), wat dit betekent voor de zorgkosten en wat de ervaringen van de gezinnen met de gezinsondersteuning zijn. In ongeveer 8 gezinnen is de gezinsverzorgende ingezet. Dit is minder dan verwacht. Daardoor geeft de eerste evaluatie nu nog geen betrouwbaar beeld om conclusies te trekken over de meerwaarde van gezinsverzorging. Bij de volgende evaluatie verwachten we hier een beter beeld van te hebben. Wel kunnen we al constateren dat de ervaringen van de hulpvragende gezinnen en verwijzers over de geboden hulp positief zijn. In het voorjaar van 2022 vindt de volgende evaluatie plaats op de pilot. Hierbij kijken we expliciet naar het achterblijven van verwijzingen door consultants, mogelijkheden om verwijzers uit te breiden naar samenwerkingspartners en toevoegen van vrijwillige ondersteuning aan de pilot.

- Pilot Krachtgezin

Een krachtgezin is een gezin waarvan één of beide ouders ervaren (pedagogisch) hulpverleners zijn. Het krachtgezin gaat een dagelijkse verbinding aan met het hulpvragende gezin. Het krachtgezin doet wat nodig is in het gezin door zelf specialistische ondersteuning te bieden en samen actief te werken aan doelen. Met als uiteindelijk doel dat de ouders van het hulpvragende gezin versterkt worden waardoor beroep op individuele ondersteuning (van kinderen en ouders) voorkomen kan worden.

Krachtgezin is een landelijk initiatief dat met pilots is gestart in Ede, Arnhem en Westerkwartier. De pilot in Westerkwartier loopt sinds april 2022. In Westerkwartier is een overeenkomst aangegaan met één krachtgezin. Het krachtgezin begeleidt drie hulpvragende gezinnen. We evalueren halfjaarlijks hoe het krachtgezin wordt ingezet (als aanvullende ondersteuning op specialistische jeugdhulp/maatwerkvoorzieningen of als vervanging daarvan), wat dit betekent voor de zorgkosten en wat de ervaringen van de gezinnen met Krachtgezin zijn. Ook voor deze pilot geldt dat we bij een volgende evaluatie meer zicht hebben op de meerwaarde van inzet van het Krachtgezin. Deze evaluatie zal in het voorjaar 2022 plaatsvinden. Dan wordt ook bekeken

of de ondersteuning aan de huidige hulpvragende gezinnen afgebouwd kan worden of nog noodzakelijk is.

- **Pilot Homestart**

Voor opvoedondersteuning aan gezinnen met opgroeiende kinderen van 0-18 jaar (vanaf 28 weken zwanger) om opvoedcompetenties te vergroten. Het gaat om een evidence-based methodiek. Getrainde vrijwilligers werken samen met ouders zodat deze de opvoedsituatie weer aankunnen. Indien nodig vindt dorgeleiding naar aanvullende passende hulp plaats. Hands-on, echt gericht op opvoeding en ouderschap. De ondersteuning vindt een dagdeel per week plaats. De duur van de ondersteuning voor het gezin is maximaal 1 tot 1,5 jaar. De pilot is gestart in maart 2021. De eerste maanden zijn gebruikt om de pilot op te starten, bekendheid te creëren en vrijwilligers te werven. Er zijn in 2021 in totaal 12 vrijwilligers opgeleid, 12 gezinnen aangemeld. Vier gezinnen zijn gekoppeld aan een vrijwilliger en hebben ondersteuning gekregen. De andere gezinnen gingen na de aanmelding om diverse redenen toch niet door met Homestart. Bijvoorbeeld omdat toch iemand uit het netwerk bij kon springen. Door met name de onvoorspelbare situatie rondom het coronavirus heeft de pilot niet de start gehad die we hadden voorzien. Het komende jaar gaan we verder inzetten op het versterken en verder uitbouwen van het netwerk en het werven van nieuwe vrijwilligers.

- **Relatie – en scheidingspunt**

Per januari 2022 is in samenwerking met Sociaal Werk De Schans het 'Relatie- en scheidingspunt' gestart. Hierbij is het Min 10, plus 5 principe gehanteerd (investering vooraf, waarna besparing achteraf).

Het Relatie- en scheidingspunt is een netwerk van relevante voorzieningen en organisaties met een digitaal inlooppunt en fysieke inlooppunten op al bestaande plekken (school, de Schans etc.). Het is voor iedereen die een (hulp)vraag heeft rondom relatieproblemen, echtscheiding en de invloed hiervan op het ouderschap en de opvoeding. Het is een algemene voorziening die (scheidende) ouders, hun kinderen en hun sociale omgeving laagdrempelig moet informeren, faciliteren, ondersteunen en begeleiden bij alle vraagstukken die spelen rondom relatieproblemen, een echtscheiding en/of de gevolgen daarvan voor kinderen. Deze algemene voorziening richt zich daarbij op preventie, signalering en het bieden van vroegtijdige ondersteuning. Het komende jaar gaan we de voortgang en resultaten intensief volgen. We informeren u daarover na afloop van het eerste jaar.

Wmo

De huidige contracten Wmo, door onze gemeente zelf ingekocht, lopen af per 1 juli 2022 (na verlengingsproces verschoven van 1 januari naar 1 juli 2022). De datum van beëindiging contract loopt dan gelijk op met jeugd, en zetten we bij de inkoop per 1 juli 2022 in op slimme combinaties Wmo/Jeugd. Bij deze inkoop maken we gebruik van de resultaten van een evaluatie van de afgelopen Wmo contractperiode.

Een van de uitkomsten van de evaluatie van de huidige Wmo inkoop is dat er momenteel te veel aanbieders zijn om een goede samenwerkingsrelatie mee op te bouwen. De wens is om langdurige relaties met zorgaanbieders aan te gaan waarbij vertrouwen, gezamenlijke verantwoordelijkheid, partnerschap, kwaliteit en resultaat uitgangspunten zijn. Op deze uitgangspunten is ook de inkoop van de basisondersteuning bij De Schans gebaseerd. Andere aanbevelingen vanuit de evaluatie van de huidige inkoop Wmo:

- Implementeer een inkoopmethode die zorgt draagt voor een betere balans tussen keuzevrijheid van inwoners versus beheersbaarheid en borging van kwaliteit;
- Elke inhoudelijke opgave heeft een inkoopstrategie op maat; per product en doelgroep nagaan welke inkoopstrategie kan worden gebruikt;
- Versterk de regie op kwaliteit en resultaat van de ingezette trajecten;
- Verbeter de monitoring zodat we beter in beeld hebben of de zorggelden doelmatig zijn besteed en of de zorg effectief is. Dit maakt tijdige bijsturing en doorontwikkeling mogelijk;
- Neem prestatieafspraken op in het inkoopdocument, zodat contractmanagement kan sturen op behaalde resultaten.

Deze punten hebben geleid tot de keuze om voor de doelgroep ouderen vanaf 75 jaar (samenhangend aanbod), en Hulp bij het Huishouden 18 tot en met 74 jaar te komen tot de inkoopprocedure, zoals we die nu doorlopen (inkoopprocedure 1)

Ook binnen het thema Wmo willen we door middel van pilots onderzoeken hoe we de ondersteuning het beste kunnen vormgeven. Er zijn inmiddels diverse preventieve diensten/voorzieningen ontwikkeld die lokaal als alternatief ingezet (gaan) worden voor maatwerkvoorzieningen. Dit zijn:

- Buurthuiskamer

In drie dorpen wordt, in samenwerking met SW De Schans, gewerkt aan een buurthuiskamer: Jonkersvaart, Tolbert (Cazemierboerderij) en Leek (De Schutse). Doel van deze huiskamers is onder andere: ontmoeting en informeren van inwoners over het aanbod in het dorp. Door coronamaatregelen zijn de buurthuiskamer nog niet zover als aanvankelijk de planning was. Deze pilot hangt nauw samen met de pilot 'niet geïndiceerde dagbesteding' en het ontwikkelen van een visie op dorpshuizen.

- Niet geïndiceerde dagbesteding

Er is een werkgroep die de mogelijkheden van niet geïndiceerde dagbesteding binnen de gemeente onderzoekt. Er is een duidelijke link met de pilot buurthuiskamers. Onderstaande vragen zijn uitgewerkt: Hoe definiëren we niet geïndiceerde dagbesteding? Waar is behoefte aan? Wat is er al? Wat is aanvullend nodig? Het in de praktijk brengen van de initiatieven heeft in 2021 helemaal stil gelegen door de coronamaatregelen. De werkzaamheden in 2022 bestaan uit het experimenteren met de verschillende ideeën.

- WMO vervoer

Vanuit de gemeenschappelijke regeling Publiek Vervoer is in samenwerking met het Openbaar Vervoer per 1 januari 2022 gestart met een pilot WMO vervoer. Gemeente Westerkwartier is pilotgemeente. De pilot richt zich op het versterken van inwoners die gebruik maken van WMO, met als doel dat meer inwoners die nu nog gebruik maken van WMO vervoer in de nabije toekomst gebruik maken van het Openbaar Vervoer. In Westerkwartier zijn deelnemers geworven, zij hebben OV-passen ontvangen en gaan (indien gewenst) onder begeleiding experimenteren met reizen met het Openbaar Vervoer. Dit lopende jaar volgen we de voortgang en resultaten intensief. We informeren u daarover na afloop van het eerste jaar.

Schuldhelpverlening

Tweedelijns schuldhelpverlening

Dit inkoopproces is afgerond in 2021. Het resultaat is een subsidierelatie met de Gemeentelijke Kredietbank Assen per 1 oktober 2021. De subsidie is verleend voor 4 jaren met twee maal de mogelijkheid met 2 jaar te verlengen. De overdrachten van trajecten verloopt inmiddels soepel en is zo goed als afgerond. GKB Assen heeft in zijn nieuwe rol kennis gemaakt met onze BBZ dienstverlening zodat zij korte lijnen hebben op het gebied van ondernemers. We organiseren een sessie met onze afdeling debiteuren zodat we ook verkennen hoe de gemeente als schuldeiser zich op kan stellen in het licht van de O2 pilot die we onderschrijven. Zodra de eerstelijns schuldhelpverlening wordt ingericht betrekken we de GKB Assen hierbij om werkafspraken te maken over het op- en afschalen, warme overdrachten en regievoering.

Eerstelijns schuldhelpverlening

In het beleidsplan integrale schuldhelpverlening 2022 – 2025 komt de visie van het Preventieprogramma terug. Dat betekent dat we aandacht hebben voor preventie, om zo zwaardere hulpvragen te voorkomen en lichtere hulpverlening volstaat. Dat is winst voor zowel de inwoner als de gemeente. In dat beleidsplan spreken we nadrukkelijk over de inrichting van een brede toegang tot schuldhelpverlening waarin eerstelijns schuldhelpverlening is belegd. We zijn in gesprek met Sociaal Werk de Schans om deze opdracht in te richten. De Schans krijgt daarmee een triage functie op de (schuld)hulpvragen. Het idee is dat deze waar mogelijk in het voorliggend veld (door Humanitas / Schuldhelpmaatje) of zelf worden opgepakt. Enkel wanneer noodzakelijk wordt opgeschaald, en wanneer de situatie dat weer toelaat wordt afgeschaald. Dit vergt dat de ketenpartners elkaar kennen en het maken van goede werkafspraken. Sinds september 2021 zijn we gestart met de nieuwe wettelijke taak tot vroegsignalering van betalingsachterstanden. Dit voert de Schans voor ons uit. Dit zorgt ervoor dat we inwoners met geringe betalingsachterstanden in beeld krijgen en een hulpaanbod kunnen doen. Dit wordt wisselend ontvangen (van bemoeizuchtig tot zeer helpend), maar het bereik is goed te noemen. We merken hierin dat ketenpartners elkaar goed weten te vinden en er organisch werkafspraken en -processen ontstaan. Omdat de hulpvraag in veel gevallen nog klein is kan deze door de Schans of door vrijwilligersorganisaties worden afgehandeld. De concrete uitwerking van het beleidsplan volgt in het uitvoeringsplan schuldhelpverlening.

- **Pilot Get a Grip**

Get A Grip is op vier plaatsen in Nederland uitgevoerd, waaronder in de gemeente Westerkwartier. De methodiek is gericht op jongeren met (dreigende) schulden en is ontwikkeld samen met de Hogeschool Utrecht, lectoraat Schulden en Incasso. De pilot in Westerkwartier was de meest succesvolle pilot. Om die reden is het project, nadat de subsidie vanuit de Postcodeloterij in 2020 afliep, voortgezet door gemeente Westerkwartier. In het project worden jongeren begeleid tijdens een traject van de Gemeentelijke Krediet Bank (GKB). Dit voorkomt vroegtijdig uitval. Er worden jaarlijks zo'n 50 jongeren ondersteund naar zelfredzaamheid. Verder is er voorlichting gegeven aan scholen en intern begeleiders. In totaal zijn ongeveer 20 vrijwilligers (tussen de 19 en 60 jaar) speciaal getraind om jongeren financieel te begeleiden.

Voor wat betreft het aantal deelnemers werd het doel ruim gehaald in 2021. Voor wat betreft de afstemming over onderscheid en overlap taken tussen GKB en Humanitas is nog verbetering mogelijk. Humanitas en GKB moeten in 2022 inzichtelijk maken op welke wijze het aanbod voor jongeren zich kan ontwikkelen op een wijze dat de financieel technische ondersteuning bij de GKB komt te liggen en de begeleiding van jongeren bij Get A Grip door Humanitas. Dit is als opdracht meegegeven in de subsidiebeschikking aan Humanitas voor 2022.

Beschermd wonen

Momenteel is de inkoop beschermd wonen nog belegd bij de centrumgemeente Groningen. Vanwege decentralisatie van deze taak, komt de inkoop van beschermd wonen per 2023 bij gemeenten zelf te liggen. Op dit moment gaat het om 35 inwoners van de gemeente Westerkwartier. De komende periode benutten wij om te gaan experimenteren met (nieuwe) vormen van beschermd wonen, om deze bij het te zijner tijd te starten inkooptraject te betrekken. Te denken valt aan een vorm van tussenvoorzieningen. We voeren op lokaal en regionaal gesprekken met zorgaanbieders op het moment dat er zich kansen voordoen.

De inkoop en keuzes voor inkoopmethodieken in deze notitie is gericht op WMO en lichte Jeugdhulp, per 1 juli 2022. Voor Beschermd Wonen geldt dat de inkoopstrategie per 1 januari 2023 geldt en wordt daarom losgekoppeld van het inkoopproces rondom de inkoop WMO/Jeugd per 1 juli 2022.

In maart 2021 is het college en de raad geïnformeerd over de stand van zaken van de decentralisatie en landelijke ontwikkelingen met betrekking tot Beschermd Wonen. Op 24 september 2021 is in het regionaal Bestuurlijk OOGO (BOOGO) de Regionale inkoopstrategie voor beschermd wonen intramuraal en extramuraal Groninger gemeenten vanaf 2023 ter vaststelling voorgelegd aan de centrumgemeente Groningen.

In het voorstel zijn 4 scenario's uitgewerkt voor de inkoop van beschermd wonen vanaf 2023 op basis van de in het land door gemeenten meest gebruikte inkoopmodellen;

1. Open house verlenging huidige overeenkomst
2. Open house nieuwe procedure

3. Aanbesteding (overheidsopdracht)

4. Subsidie

Op basis van alle overwegingen omvat het voorstel het advies te kiezen voor het Open house inkoopmodel om de contractering van beschermd wonen vorm te geven. Het Open house inkoopmodel stelt gemeenten, in het licht van de actuele situatie en de huidige inzichten, het meest optimaal in staat de gestelde doelen te realiseren.

Lopende initiatieven

Er zijn diverse preventieve diensten/voorzieningen die lokaal als alternatief ingezet worden voor maatwerkvoorzieningen. In een aantal van deze initiatieven werken we samen met Wender (voorheen Het Kopland en Zienn).

- Insight out

Een project dat voor dakloze jongeren is tussen de 18 en 27 jaar uit de gemeente Westerkwartier. Via InSightOut helpt Wender ze aan een woning met begeleiding. Zij huren een eigen woning in het Westerkwartier. De woning is gekoppeld aan een jaar thuisbegeleiding van Wender met als doel te komen tot zelfstandig wonen en zelfredzaamheid. Momenteel nemen 8 jongeren deel aan InsightOut.

- Woonkans

In 2007 is gestart met het WoonKansbeleid Westerkwartier, waarbij de volgende instanties samenwerken: Woningcorporatie Wold& Waard, De Schans, Wender, GGDer in de Buurt/Vangnet en Advies en de consultants Zorg & Veiligheid en OGGz. De OGGz netwerkpartners worden betrokken afhankelijk van de casuïstiek. Doel van het WoonKansbeleid is, door middel van preventieve interventie van betrokken partijen het aantal aangezegde ontruiming te dringen en huisuitzettingen te voorkomen.

- Pilot Beschermd Wonen Lentis/Zienn

Een jaar geleden zijn Lentis en Zienn (nu inmiddels Wender) een pilot beschermd wonen gestart naast de locatie crisisopvang van Wender in Leek. De locatie heeft 11 plekken beschermd wonen. Op dit moment zijn de partijen in gesprek met elkaar waarbij de insteek is om het initiatief te continueren.

Samenwerking met andere partijen op het vlak van preventie (spoor 3)

De transformatiebeweging die we willen maken kunnen we niet alleen. Preventief werken vraagt van alle samenwerkingspartners een andere 'mindset'. Niet alleen van de zorgaanbieders maar ook van andere partijen die signaleren en doorverwijzen, zoals scholen en huisartsen. Dit zijn partijen waarop de gemeente geen regie heeft. Het vraagt daarom tijd om in dit proces te komen tot de gewenste cultuurverandering. De processen die we in de vorige voortgangsrapportage hebben weergegeven zijn nog steeds in volle gang. Hieronder gaan we kort in op de vervolgacties die hierin zijn ondernomen.

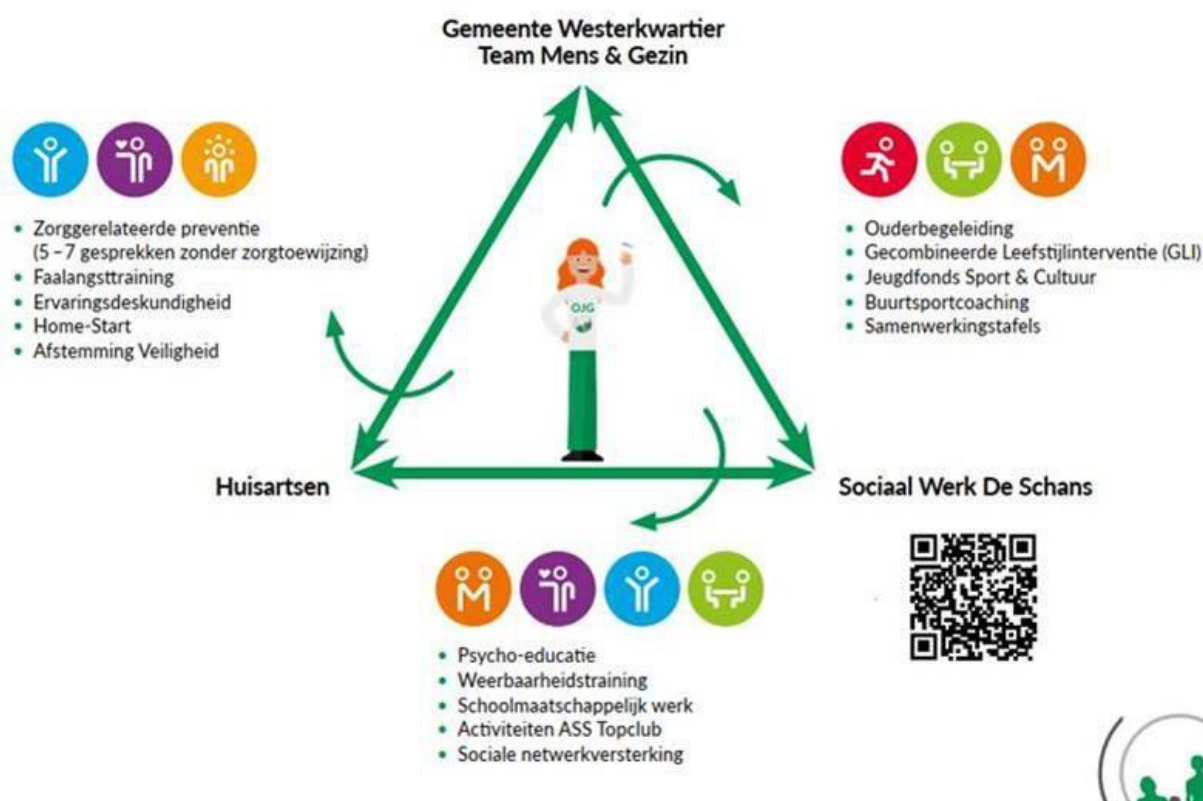
Onderwijs

Naar aanleiding van de opgelopen corona-achterstanden in het onderwijs heeft de gemeente middelen gekregen in het kader van het Nationaal Programma Onderwijs (NPO). We hebben het NPO onder meer aangegrepen om de contacten met het onderwijs te versterken en met scholen in gesprek te gaan hoe we de jeugdhulp efficiënter en meer preventief kunnen inzetten. De middelen geven ons extra slagkracht om te experimenteren met collectivering van jeugdhulp. Daarnaast wordt de urgentie gevoeld bij het onderwijs, omdat er steeds meer leerlingen zijn die als gevolg van corona niet lekker in hun vel zitten. We hebben daarom vanuit de NPO middelen extra jeugdondersteuners van SW De Schans ingezet die collectief op en rond de scholen laagdrempelige ondersteuning kunnen bieden aan leerlingen. Ook gaan we experimenteren met de Gezinsklas, bedoeld voor kinderen die door hun gedrag hun eigen leerproces of dat van andere kinderen verstoren. De opzet is dat kinderen tot en met groep 8 samen met één of meerdere gezinsleden en een leerkracht tijdens reguliere schooltijden werken aan doelen voor in de klas en waarin er verbinding is met de situaties thuis. Ook deze ondersteuning kopen we collectief in, waardoor er geen individuele indicaties nodig zijn. Deze initiatieven dragen bij aan een andere mindset en het meer preventief en collectief inzetten van jeugdhulp.

Huisartsenpraktijken

De samenwerking tussen de praktijkondersteuners huisartsen (POH-ers), de consultants van de gemeente en de buurt(maatschappelijk)werkers van Sociaal Werk De Schans is, met ondersteuning van Zorgadvies Groningen, nog steeds in volle gang. Dit levert in sommige situaties al een mooie samenwerking op casusniveau op. POH-ers, consultants en SW De Schans vinden elkaar steeds beter. Een ontwikkeling die daar sterk aan bij gaat dragen is het opnieuw aanbesteden van de functie van Ondersteuners Jeugd en Gezin (OJG). Deze aanbesteding is gegund aan SW De Schans. Gelet op hun visie, hun huidige opdracht en positie in het voorliggend veld, zien we in SW De Schans een uitstekende partij om de verbinding tussen de huisartsen, de gemeente en het voorliggend veld te versterken. De korte lijnen die tot nu toe in de samenwerking met De Schans zijn opgebouwd, komen daarbij heel goed van pas en gaan een belangrijke bijdrage leveren aan de beoogde transformatiebeweging bij de huisartsen en POH-ers.

De OJG: Anders kijken, denken en doen

Zorgaanbieders

In de nieuwe inkoopvoorwaarden zijn eisen opgenomen ten aanzien van de transformatiebeweging die we willen maken. Concreet betekent dit dat zorgaanbieders contractueel verplicht worden om volgens bepaalde uitgangspunten te werken, waaronder:

- Werken volgens positieve gezondheid en sociale netwerkstrategie waarin toegewerkt wordt naar het versterken van de eigen regie van de inwoner en naar zelfredzaamheid;
- Samenwerking met lokale partners in het voorliggend veld (De Schans/GGD/wijkverpleging);
- Gebruik maken van informele zorgstructuren;
- Ontwikkelen van collectieve voorzieningen in het voorliggend veld;
- Ondersteuningsaanbod organiseren in bestaande lokale structuren.

Deze afspraken zullen onderwerp van gesprek zijn tijdens gesprekken vanuit het contractmanagement.

Inwoners

Om inwoners mee te nemen in de transformatiebeweging en ze bewust te maken van allerlei voorzieningen waar vrij toegankelijk gebruik gemaakt kan worden is er, samen met SW De Schans, half december de huis-aan-huis krant 'Westerkracht' verschenen. De Westerkracht is bedoeld om onze inwoners handvatten te bieden om eigen kracht te versterken, meer gebruik te maken van het sociaal netwerk (familie, burens, vrienden) en voorliggende voorzieningen. En om onze boodschap aan onze inwoners over te brengen: 'Eigen kracht, Westerkracht: De gemeente

Westerkwartier wil waar nodig voor u als inwoner de best passende ondersteuning bieden. Uw behoefte en uw kracht of dat van uw familie, vrienden of dorpsgenoten is voor ons het vertrekpunt. Dus wat kunt u zelf doen? Wat kan uw omgeving doen? Samen gaan we op zoek naar de beste oplossing, dichtbij u in de buurt. Met de Westerkracht bieden wij u samen met Sociaal Werk de Schans een overzicht van activiteiten en organisaties, met wie wij samenwerken, die hierbij een steuntje in de rug kunnen bieden'.

Monitoring gedragsverandering

Om straks inzicht te krijgen op de cultuuromslag als gevolg van het Preventieprogramma hebben we een nulmeting gehouden. In de periode augustus t/m oktober '21 is een vragenlijst uitgezet onder huisartsen, consultants van de gemeente (Wmo, Jeugd, Participatie), scholen (PO en VO), zorgaanbieders (Wmo, Jeugd) en inwoners. Door deze vragenlijst aan het eind van het programma te herhalen, willen we nagaan of ons Preventieprogramma Sociaal Domein heeft geleid tot een verandering in het gedrag van deze groepen. In de enquête hebben we vragen gesteld over positieve gezondheid, eigen kracht en netwerk, regie, algemeen toegankelijke voorzieningen, integraal naar vraagstukken kijken, kostenbewustzijn en zicht op kwaliteit en effect van ondersteuning. Het geeft ons een mooi beeld van de huidige situatie. Hieruit blijkt onder meer dat er al volop breed en integraal gekeken wordt naar vraagstukken en de gezinssituatie, maar dat kosten nog nauwelijks mee lijken te wegen bij de zorgkeuzes. Ook op de andere thema's is nog een verbeterslag te maken en dat beogen we met het Preventieprogramma.

Parallele processen

Om daadwerkelijk resultaat te behalen met preventie is de inrichting van de interne bedrijfsprocessen een kritische succesfactor. Onderwerpen als de toegang, gebiedsgericht werken, regierol consultants, één gezin, één plan, één regisseur (Alles Ineen (AIN), werkprocessen, positieve gezondheid, registratie en monitoring, sturingsinformatie zijn belangrijke randvoorwaarden om de doelen in het kader van het Preventieprogramma te realiseren. Het zijn parallelle processen die niet onder het Preventieprogramma vallen maar elders in de gemeentelijke organisatie worden opgepakt.

Resultaten

Als beoogde resultaten van het programma zijn vooraf geformuleerd:

- we beschikken samen met onze lokale partners over nieuwe preventieve oplossingen: algemene en lichte voorzieningen.
- we zetten deze voorzieningen vaker in, voorliggend op geïndiceerde voorzieningen;
- zwaardere, geïndiceerde en relatief dure voorzieningen zetten we minder vaak in en alleen als goed kan worden onderbouwd waarom de lichte en algemene voorziening niet tot resultaat zullen leiden;
- we besparen 1,4 miljoen op maatwerkvoorzieningen Wmo en Jeugd, in samenhang met de ontwikkeling van de interne organisatie Sociaal domein.

We hebben hiervoor een monitoringsopzet ingericht om te kunnen zien of we de beoogde resultaten halen, of we de juiste preventieactiviteiten inzetten en of we deze preventieactiviteiten op een juiste manier inzetten. Doen we de juiste dingen en doen we de dingen juist?

Daarvoor kijken we naar:

- resultaatindicatoren: geven inzicht in de sociaal domein breed gestelde resultaten;
- prestatie indicatoren: per spoor () geven we inzicht in het resultaat van de activiteiten / ingezette projecten

In de vorige raadsbrief over het Preventieprogramma (mei 2021) hebben we de indicatoren uitvoerig benoemd.

Resultaat indicatoren: beschikbare informatie

We monitoren we op dit moment op de informatie die beschikbaar is. Een aantal informatiesystemen die we gebruiken voor de monitoring is nog in (door)ontwikkeling.

Overigens investeren we in 2022 in de implementatie van nieuwe software, gekoppeld aan de uitvoering van Jeugdwet, Wmo en Participatiewet. In dat proces besteden we nadrukkelijk aandacht aan het kunnen vastleggen van de indicatoren, die nodig zijn voor goede en volledige monitoring/sturingsinformatie.

Met het Preventieprogramma verwachten we (op termijn) voor minder cliënten 'zware' zorg in te hoeven zetten. We monitoren dit met de huidige beschikbare data op:

- ✓ Declaratiebedrag per cliënt. Dit zijn de zorgkosten die gemiddeld voor een cliënt zijn betaald. Doel is dit gemiddelde bedrag per client omlaag te brengen, want dat betekent dat er goedkopere/minder dure zorg wordt ingezet.
- ✓ Aantal cliënten. Doel is dit aantal omlaag te brengen.
- ✓ Totaal declaratiebedrag van alle cliënten samen. Doel is dit bedrag omlaag te brengen.

We zien dan voor:

- ✓ Jeugd: In de periode 2019 t/m 2021 is het aantal unieke cliënten Jeugd afgenomen. Het totale declaratiebedrag is toegenomen. Het declaratiebedrag per cliënt is ook toegenomen. Hieruit concluderen we dat er nu nog geen sprake is van minder inzet van zware, vaak duurdere jeugdzorg.
- ✓ Wmo: In de periode 2019 t/m 2021 is het aantal unieke cliënten Wmo toegenomen. Het totale declaratiebedrag is ook toegenomen, net als het declaratiebedrag per cliënt. Hieruit concluderen we dat er nu nog geen sprake is van minder inzet van zware, vaak duurdere Wmo ondersteuning.

Prestatie indicatoren: beschikbare informatie

- Spoor 1 'preventieve voorzieningen' bestaat uit concrete projecten. We hebben voor de pilots Gezinsverzorgende en Krachtgezin een monitor opgezet. Voor de inhoudelijke toelichting verwijzen we naar de eerdere informatie hierover in deze raadsbrief. Voor de

andere projecten, waarvan een groot deel nog maar kort loopt, halen we de komende tijd monitoringsinformatie op.

- Spoor 2 'innovatieve inkoop': De nieuwe vorm van inkoop sociaal domein gaan we monitoren op resultaat, zoals de veranderingen in het gebruik van maatwerkvoorzieningen. Aangezien de nieuwe vorm van inkoop pas halverwege 2022 start, zullen we vanaf 2023 monitoringsinformatie laten zien
- Spoor 3 'innovatieve lokale samenwerking': Dit spoor is gericht op gedragsverandering van de doelgroepen huisartsen, zorgaanbieders, scholen, Sociaal Werk De Schans, gemeente consultants en inwoners. De gedragsverandering evalueren we met enquêtes. Voor de inhoudelijke toelichting verwijzen we naar de eerdere informatie hierover in deze raadsbrief.

De effecten van de inzet van de activiteiten in het Preventieprogramma vergen een lange adem.. De eerste resultaten zullen naar verwachting in de loop van de komende jaren zichtbaar worden maar zijn nu, na anderhalf jaar, nog niet volledig gerealiseerd. Door goede borging van het programma in de komende tijd, zullen we activiteiten continueren en op zoek blijven gaan naar alternatieven voor bv dure maatwerkvoorzieningen. Daarbij houden we continu in het oog wat voor de inwoner in zijn of haar situatie de best passende oplossing is. Dat zal overigens in voorkomende gevallen een zwaardere maatwerkvoorziening blijven (denk bv aan veiligheids-/crisissituaties).

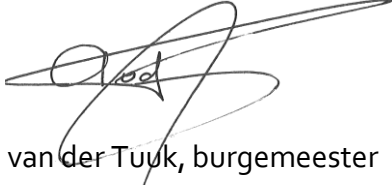
Het transformatieproces is nog in volle gang en de eerder genoemde projecten en initiatieven zijn relatief kort onderweg. Aan de hand van (lopende) pilots kijken we eerst op kleine schaal naar de effecten om ze vervolgens breder te implementeren.

Vervolg Preventieprogramma

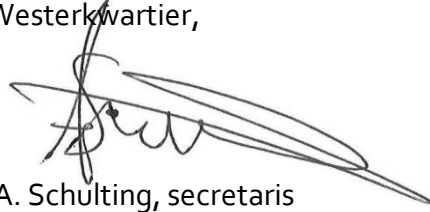
Met het Preventieprogramma geven we een stevige impuls aan de beweging gericht op transformatie en preventie. Wat betreft de ontwikkeling en inzet van pilots lopen er nu verschillende initiatieven. Daarnaast zijn er nog volop ideeën om nieuwe alternatieven vorm te geven, die gaan bijdragen aan preventie-/transformatiedoelen. Het vormgeven van deze ideeën tot nieuwe initiatieven willen we gefaseerd en met beleid doen, om zo eerst lopende pilots goed op hun merites te beoordelen en goed in te bedden. We onderzoeken in deze fase hoe we de inzet op de beweging die we met het Preventieprogramma aangezet hebben, na afloop van het programma stevig borgen. We zorgen voor een doorlopende focus op het beter en slimmer organiseren van ondersteuningsmogelijkheden. We toetsen daarbij of deze bijdragen aan onze ambitie en doelen (lichtere inzet, minder (zware) maatwerkvoorzieningen, dichtbij (de leefwereld van) onze inwoners. Deze borging van het Preventieprogramma verbinden we met het Beleidsplan Sociaal Domein. Hiervoor is het nodig om ruimte te creëren om nieuwe initiatieven te ontwikkelen en hiermee te experimenteren. Dat maakt dat we de komende periode ons naast borging juist ook richten op de mogelijkheid van het ontwikkelen van een zogenoemd Preventiefonds. Een Preventiefonds is bedoeld om financiële mogelijkheden te creëren voor onszelf (voor het creëren van nieuwe pilots voor voorzieningen/werkwijzen), maar

nadrukkelijk ook voor initiatieven van anderen (denk aan maatschappelijke organisaties, aanbieders, onderwijs etc). Uiteraard zullen wij dit dan met uw raad delen.

Hoogachtend,
burgemeester en wethouders van de gemeente Westerkwartier,

A handwritten signature in black ink, consisting of a series of loops and a long horizontal stroke extending to the right.

A. van der Tuuk, burgemeester

A handwritten signature in black ink, featuring a large loop at the top and a long, sweeping horizontal stroke at the bottom.

A. Schulting, secretaris